

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Schout bij Nacht Doormansingel 13

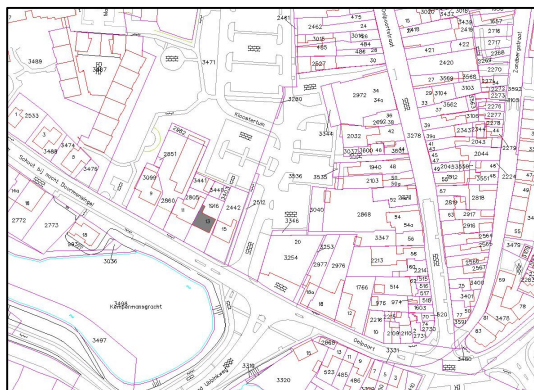
Monumentnummer : GM051

Straat : Schout bij Nacht Doormansingel
Huisnummer : 13
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 EA

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 1916, 3403, 3440

Naam object : ---
Bouwjaar : 1880 (circa)
Bouwstijl : eclecticisme
Architect : nb
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 11-1-2013
Datum aanwijzing : 19-11-2013

Situering

Pand gelegen aan de Schout bij Nacht Doormansingel aan de zuidzijde van de historische binnenstad van Doesburg. Het pand wordt van de straat gescheiden door een voortuin en een smeedijzeren hekwerk langs het trottoir.

Hoofdpzpet

Half vrijstaand, éénlaags pand op rechthoekige plattegrond. Het pand heeft een kelder, begane grond en een zolder onder een omlappend, afgeplat schilddak.

Historie

De Schout bij Nacht Doormansingel heette ter plaatse eerder Ooipoortdijk en volgt het tracé van de middeleeuwse stadsomwalling, die ondanks latere aanpassingen in de Tachtigjarige Oorlog niet meer voldeed en na 1606 in opdracht van prins Maurits werd vervangen. Deze vestingwerken zijn in 1672 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd. Rond het midden van de 18^e eeuw waren in het zuidwestelijk deel van de middeleeuwse stad tot achter de wallen diverse tuinen te vinden. Na afwaardering van Doesburg tot vesting 2^e klasse in 1854 verrezen geleidelijk huizen op de wallen waaronder aan de Doormansingel.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het huis is na oplevering rond 1880 in hoofdopzet ongewijzigd gebleven¹. In 1919 heeft groot onderhoud plaatsgevonden². Rond 1995 heeft groot onderhoud plaatsgevonden waarbij op de begane grond de stucplafonds zijn verwijderd om trekankers aan te kunnen brengen, inclusief rozetankers in de voor- en staafankers in de achtergevel en is het kelderdek vervangen door een moderne “broodjesvloer”.

Exterieur

Gemetselde, bakstenen voorgevel met verhoogde middenrisaliet met daarin verdiept de hoofdtoegang tot het pand. De risaliet wordt links en rechts geflankeerd door twee vlakke geveldelen met daarin schuifvensters met zonneblinden. Op de hoeken van de gevel en de middenrisaliet zijn uitgemetselde blokpilasters toegepast, de gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een hoofdgestel, bestaande uit architraaflijst, fries en een geprofileerde omgaande bakgoot op klossen. De dakvlakken zijn belegd met gesmoorde, opnieuw verbeterde oud-Hollandse dakpannen. Op de hoeken van het dak staan twee vierkant gemetselde schoorstenen met dekstenen.

Over de volle breedte ligt voor het huis een stoep van gele, gebakken trottoirtegels met bloemvormig motief om voor enige stroefheid te zorgen, mogelijk daterend uit de bouwtijd. De tuin wordt van de straat gescheiden door een smeedijzeren hek tussen vierkante betonnen palen.

Het metselwerk van de gevel is uitgevoerd als kruisverband en voorzien van een snijvoeg in de voorgevel en van een voeg met daggestreep in de zijgevels.

Het dakhuis in de middelste vensteras onderbreekt de daklijst en is voorzien van een portiek en een venster op de verdieping, de dagkant van de portiek naar binnen verspringend. De portiekvloer is voorzien van kleine zwarte en lichtgele tegels in dambordmotief. De voordeur is gedecoreerd met gietijzeren roosters en heeft in het onderste vak een diamantkop. Het bovenste deel van de deur heeft een gebroken frontontop. Boven een geprofileerd kalf is een bovenlicht met gekleurd glas-in-lood toegepast. Boven de segmentboog van de portiek zijn twee rozetankers aanwezig. Het venster in het dakhuis heeft een hanekam dat tevens de afsluiting vormt van de bakstenen hoekpilasters en is voorzien van draairamen en gekleurd glas-in-lood in het bovenlicht. Het kozijn is voorzien van een luikspanning en persiennes, die recent in gelijke vormen zijn vernieuwd. Het dakhuis wordt aan de bovenzijde afgesloten met een

---

¹ Tijdens een verbouwing kwam achter behang een met potlood geschreven datering tevoorschijn “1880 bouwmeester Dekker”; mondelinge mededeling eigenaar.

² Mededeling eigenaar.

geprofileerd, in de top doorbroken fronton met in de opening een obelisk. De zijwangen van het dakhuis zijn bekleed met zink.

Links en rechts van de middenrisaliet zijn schuifvensters toegepast met gekleurd glas-in-lood in de bovenramen en enkelruits onderramen. De vensters worden aan de bovenzijde getoogd met anderhalf steens hoge, getoogde strekken, aan de onderzijde zijn hardsteen onderdorpels gebruikt. De aanwezige, tweedelige persiennes zijn recent in zelfde vormen vernieuwd.

De bakstenen, blinde rechter gevel is voorzien van historisch metselwerk en voegwerk en heeft muurankers met rechte schieters. Halverwege is op de begane grond een klein venster met enkelruits draairaam aanwezig, getoogd met een halfsteens rollaag.

De gemetselde, bakstenen achtergevel is evenals de voorgevel symmetrisch: links en rechts van de centrale achterdeur zijn schuifvensters met strekken en gepleisterde onderdorpels aanwezig. Ter hoogte van de zolder balklaag is de gevel voorzien van enkele rechte muurankers. Beide vensters zijn voorzien van opgeklampte luiken, scharnierend op gesmede duimen. Het rechter venster is voorzien van gekleurd glas-in-lood in het bovenraam. De achterdeur is uitgevoerd als opgeklampte delendeur met twee vakken uit opgetimmerde profiellatten. Boven een geprofileerd kalf is een vast bovenlicht toegepast met gekleurd glas-in-lood.

De gevel wordt afgesloten met een bakgoot. In het dakschild zijn twee dakkapellen opgenomen met tweeruits draairamen en met zink beklede zijwangen. Links met een plat dak, centraal boven de achterdeur een exemplaar dat is afgesloten met een flauw zadeldak.

Rechts tegen de achtergevel staat een eenlaags gemetselde, bakstenen schuur onder platdak. In de zijgevel is een melkmeisje opgenomen met een deur uit kraaldelen en tweeruits valramen. Boven het melkmeisje zijn onder de dakrand vier kleine muurankers opgenomen. De muren worden aan de bovenzijde met een houten boeiboord en zinken kraal afgesloten.

Interieur

Kelder: bevindt zich aan de achterzijde van het huis en is toegankelijk via een paneeldeur en historische houten steektrap onder de trap naar de verdieping. Het kelderdek is rond 1995 vervangen door een moderne constructie, maar bestond oorspronkelijk uit gemetselde troggwelden tussen stalen I-profielen. De vloer is belegd met roodbakende tegels. In de achtergevel is een tweelicht keldervenster aanwezig.

Begane grond: de indeling bestaat uit een centrale gang van voor- naar achtergevel, waarop de flankerende vertrekken uitkomen. De gang heeft een oude betegelde vloer, belegd met zwarte, licht- en donkergrijze, ruitvormige tegels in een teerlingmotief. Halverwege de gang voert een historische trap met onderaan een kwart naar de eerste verdieping. De opgang naar de verdieping en toegang tot de woonkamer worden gemarkeerd met een korfboog met imposten. Net voor de trapgang is een tochtportaal aanwezig met tochtdeur. Deze heeft twee vakken met een bossingpaneel in het onderste vak en een grote, decoratief geëtste ruit in het bovenste vak. Een paneeldeur met architraaflijst geeft toegang tot het vertrek rechtsvoor dat is voorzien van een modern plafond. Tegen de muur aan de achterzijde van het vertrek is een houten schouw aanwezig.

Links van de gang bevinden zich over de volle diepte van het huis twee kamers en-suite met linksvoor een houten schouw voorzien van historische, geschilderde bruinrode marmarimitatie. In de achtergevel een schuifvenster met gekleurd glas-in-lood in het bovenraam. De kamers zijn gedekt met moderne plafonds.

Rechtsachter is de keuken gesitueerd die is voorzien van een historische schouw met wit tegelwerk zonder voeg. De keuken wordt van daglicht voorzien door middel van een schuifvenster met enkelruits boven- en onderramen. Naast de schouw een klein venster met draairaampje.

Eerste verdieping: de indeling en afwerking op de eerste verdieping dateert voor een groot deel uit de bouwtijd en bestaat uit een grote centrale overloop met een paneeldeur met architraaflijst die toegang geeft tot een centraal vertrek aan de voorzijde met draairamen en gekleurd glas-in-lood in het bovenraam. Dat vertrek wordt geflankeerd door twee kamers die later zijn gecreëerd. In deze kamers en op de overloop is de kapconstructie grotendeels in het zicht en bestaat uit dekbalkgebinten met kreupele spantbenen van machinaal gezaagd naaldhout, die gordingen opvangen. Blokkeels tussen spantbenen en muurplaten vangen de spatkrachten op. Het bovenste deel is een sporenkapje van rechthoekige, machinaal gezaagde sporen met nokgording.

Bouwdossiers

14-2-1996   maken nieuwe erfscheiding

Literatuur

- Haans, F.A.C., C.J.B.P. Frank, *Beschrijving Schout bij Nacht Doormansingel 13 Doesburg*, 8-10-1990 (adviesnr. 202)

Waardering

Het pand dateert uit het laatste kwart van de negentiende eeuw (ca.1880) en is gaaf bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de architectuur, de ligging aan de straat met tuin en historisch hekwerk, Leidend zijn ook het goed bewaard gebleven casco met kelder, balklagen en kapconstructie, de ruimtelijke indeling op de begane grond en diverse onderdelen van de afwerking van het huis, zoals de betegelde gangvloer met tochtdeur, de behouden gebleven paneeldeuren met architraaflijsten, schouwen, vensterbetimmeringen.

Het pand Schout bij Nacht Doormansingel 13 is van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van een huis daterend uit het einde van de negentiende eeuw met verhoogde middenrisaliet en vanwege het goed behouden gebleven interieur.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden Schout bij Nacht Doormansingel 11 en 15.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een woning voor de gegoede middenklasse uit het einde van de negentiende eeuw.